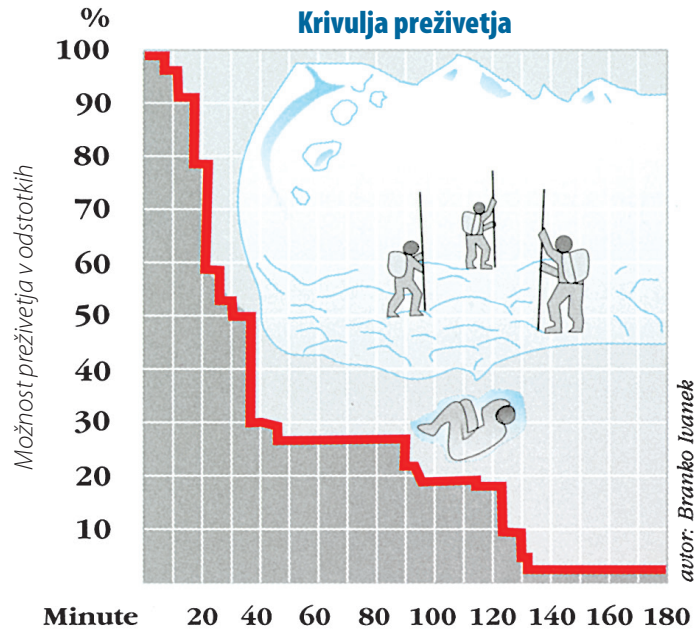


Snežni plaz je nevaren za človeka. Imenujemo ga tudi "Bela smrt".

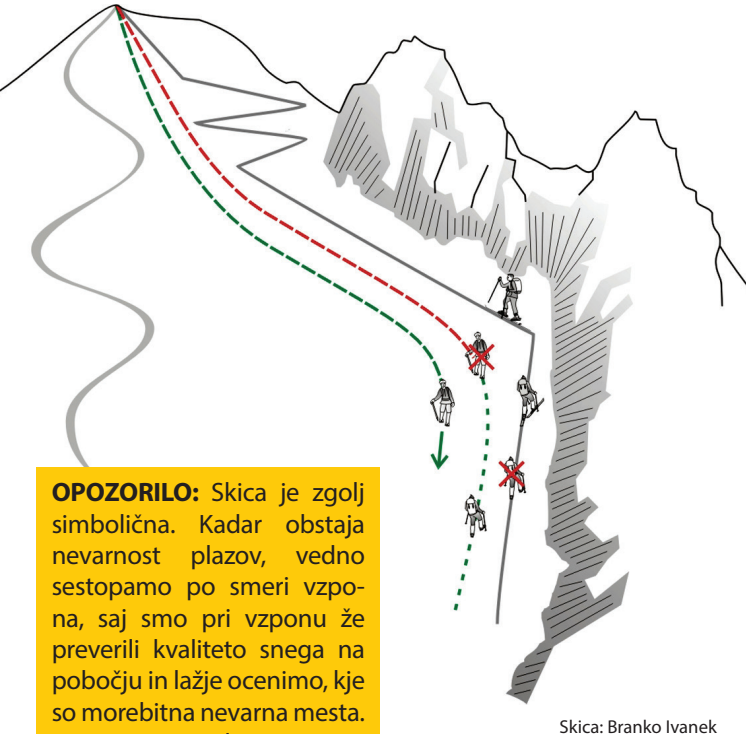
- 99 % plazov je suhih, največ klozastih.
- 90 % plazov, ki zajamejo planince, sprožijo planinci sami.
- 85 % (odnesenih/popolnoma zasutih) je najdenih z žolno, a od teh le 5 % odkopanih – v ostalih 95 % najditelj nima sonde in lopate.
- je zasutih 1 m globoko.
- 52 % popolno zasutih najdejo mrtve.
- 90 % možnosti za preživetje imamo v prvih 18 minutah in le še 34 % med 18 in 35 minuto (velja za enega zasutega, 1 m globoko, ki ga ena oseba najde in odkoplje (žolna, sonda in lopata) le toliko, da očisti dihala).
- 91 % najdenih živih najdejo s takojšnjo tovariško pomočjo.
- Krivulja preživetja:
 - 15 min – 92 % možnosti.
 - 35–90 min – 30 % možnosti.

Plazovna žolna nas NE varuje pred zasutjem! Z njeno pomočjo lahko najdemo plazovno žolno, ki jo ima zasuti!

(Vir: Volontar, K.: Iskanje zasutih s plazovno žolno)



Verjetnost preživetja v snežnem plazu glede na trajanje zasutja (v odstotkih). (Vir: Planinska šola, PZS, 2011)



OPOZORILO: Skica je zgolj simbolična. Kadar obstaja nevarnost plazov, vedno sestopamo po smeri vzpona, saj smo pri vzponu že preverili kvaliteto snega na pobočju in lažje ocenimo, kje so morebitna nevarna mesta. Vzpenjanje pod stenami je lahko tudi nevarno zaradi padajočega ledu in kamenja, večjih nanosov snega ...

Pohodnik vs. Turni smučar

V gorskem svetu velikokrat naletimo na "križem kražem" gažen sneg in nikoli ne vemo, kje je gaz turnih smučarjev in kje je gaz za vzpon in sestop. Upoštevajmo pravilo racionalne hoje, saj bo za vse nas hoja v gore prijetnejša, brez nepotrebnih padcev in hudovanja.

Pohodnik si naj v klanec naredi svojo gaz, ki jo bodo ostali še utrdili. Za sestop naj ne uporabi iste gazi, saj bo sčasoma postala neuporabna za vzpon. Enako velja za turne smučarje, ki za vzpon uporabljajo svojo smučino in po njej pohodniki ne hodijo.

Poskrbimo za "rumene markacije" v snegu ob poteh, za katere še posebej skrbi močnejši spol. Nobenemu od nas ni prijetno, ko nas spremljajo na idilični turi po zasneženi pokrajini. Dajmo "klic narave" opraviti nekoliko izven poti. Če pa to ni mogoče, po opravljeni potrebi vse skupaj zasujemo s snegom.

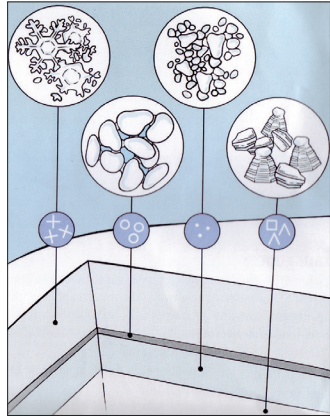
Prerez snežne odeje in preizkus njene stabilnosti

- Vpogled v zgodovino snežne odeje, trdnost in sprijetost posameznih plasti med seboj.
- Iščemo šibke plasti in ocenimo njihov vpliv na možnost proženja plazov.

Izvedba:

- V sneg izkopljemo luknjo (navpično na podlago) do globine 1 m oz. do tal. Do te globine je skritih 95 odstotkov šibkih plasti.
- Navpično steno profila poravnamo in zgladimo najprej z lopato in nato z roko, da postanejo posamezne plasti v snežni odeji lepo vidne. Dodatne oz. druge plasti lahko prepoznamo tudi med drsenjem s prstom ali ostrim predmetom od vrha do tal profila, saj se zaradi razlik v sestavi snega spreminja upor ob drsenju. Plasti označimo (z vejicami, vodoravnimi zarezami ipd.).
- Določimo trdoto posameznih plasti s pomočjo pesti, štirih prstov, enega prsta, svinčnika in noža. Pozorni smo na **soseidne plasti, ki se po trdoti razlikujejo**. Na ta način določimo plasti, ki so lahko nevarne za snežni plaz (mehka plast na ledeni podlagi, plast plovnega snega med dvema tršima plastema ...).

Preizkus stabilnosti snežne odeje (Prerez in preizkus vedno delamo na območju, ki v času dela ni izpostavljeno plazovom!): V kanadskih parkih so v letih 1970 za iskanje šibkih plasti v snežni odeji začeli uporabljati metodo snežnega stolpca. Poimenovali so jo Compression test (CT). V nemško govorečih državah jo imenujejo Säulentest, v slovenščini Kanadska metoda ali tudi tlačna metoda. Pri tej metodi iz snežne odeje izrežemo stolpec z merami 0,3 m x 0,3 m. Višina stolpca je običajno 1 m. Na vrhu stolpca očistimo nesprijet, sipek sneg in na očiščeno ploskev položimo lopato, na katero med



Skica plasti in kristalov (Vir: Achtung Lawinen, DAV, 2011)

preizkusom udarjamo z roko. Glede na to, kdaj se poruši šibka plast, določimo stabilnost snežne odeje. Najprej 10 krat udarimo iz zapestja, sledi 10 udarcev iz komolca in za konec še 10 udarcev iz rame na lopato. Rezultati presoje stabilnosti:

stopnja zdrsa	povezanost plasti	vzrok porušitve
CT1	šibka	stolpec režemo ali ločimo od snežne odeje, 10 udarcev s konicami prstov iz zapestja po lopati, 3 udarci s pestjo iz komolca po lopati (udarci od 0–13)
CT2	močna	7 udarcev s pestjo iz komolca po lopati, 10 udarcev s pestjo iz ramena po lopati (udarci od 14–30)

Evropska petstopenjska lestvica nevarnosti proženja snežnih plazov

Poročilo o stopnji nevarnosti proženja snežnih plazov je potrebno spremljati vsak dan v snežni sezoni. Poročilo samo ni zagotovilo za varno turo in je pri načrtovanju ture potrebno upoštevati tudi ostale dejavnike tveganja: veter, temperaturo, podlago oz. tla, nadmorsko višino, število udeležencev na turi ...

Sveže podatke o snežnih razmerah dobite na <http://meteo.arso.gov.si/met/sl/weather/bulletin/mountain/avalanche/>.

Gibanje po strmih pobočjih je ob razglašeni 3. ali višji stopnji nevarnosti proženja snežnih plazov še posebej tvegano, zato ga odsvetujemo. Do preklica ali znižanja stopnje nevarnosti izberite nižje in položnejše, varnejše cilje.

Z višino temperatura pada

V gorah je povprečna letna temperatura zraka nižja kot v dolini, saj temperatura v povprečju pada za 0,65 °C na 100 višinskih metrov. Više je zato manj toplih in več hladnih dni kot v dolini.

Hitrost vetra (km/h)	Občutek mraza (°C)							
	0	-5	-10	-15	-20	-25	-30	-35
10	-2	-7	-12	-17	-22	-27	-32	-38
20	-7	-13	-19	-25	-31	-37	-43	-50
30	-11	-17	-24	-31	-37	-44	-50	-57
40	-13	-20	-27	-34	-41	-48	-55	-62
50	-15	-22	-29	-36	-44	-51	-58	-66
60	-16	-23	-31	-38	-45	-53	-60	-68

Občutek mraza zaradi vetra nam pove, pri kakšni temperaturi zraka bi naša koža občutila enak mraz, če ne bi bilo vetra. Oblečila kožo zaščitijo pred poudarjenim občutkom mraza zaradi vetra.



Vir: <http://backcountryaccess.com>

Ukrepi ob nesreči in prva pomoč

Prva pomoč

- Ponesrečencu očistimo dihalne poti in v primeru, da ne diha, takoj pričnemo z oživiljanjem (ABC – Airway, Breathing, Circulation).
- Ponesrečenca premikamo previdno in ga zaščitimo pred nadaljnim ohlajanjem.
- Uživa lahko tople in sladke napitke.

- Ohranimo prisebnost in ostanimo mirni. S tem pomirimo tudi ostale udeležence.
- Ocenimo situacijo in zaščitimo SEBE in PONESREČENCA pred neposrednimi nevarnostmi.
- Nudimo prvo pomoč v okviru svojega znanja in sposobnosti.
- O nesreči obvestimo gorske reševalce s klicem na številko 112 centra za obveščanje in navedemo naslednje podatke:

- KDO kliče,
- KAJ in KJE se je zgodilo,
- KDAJ se je zgodilo,
- KOLIKO je ponesrečencev in KAKŠNE so poškodbe,

Oznaka stopnje	Simbol	Stabilnost snežne odeje	Verjetnost/Možnost proženja snežnih plazov	Priporočila/Opozorila za gibanje po zasneženi pokrajini
5 - zelo velika		Splošna nestabilnost snežne odeje.	Pričakujemo lahko številne velike in posamezne zelo velike spontane utrpane plazove, med njimi tudi tiste v zmernih strminah.	Gibanje v takih razmerah je na splošno zelo oteženo, zato ga odsvetujemo. Omejeno je le na položnejša območja, ki so vdovolj odmaknjena od ustaljenih poti snežnih plazov.
4 - velika		Ne večini strmih pobočij je slabo stabilna.	Na dovolj strmih pobočjih že pri manjši obremenitvi. Ob določenih razmerah je možno tudi spontano proženje številnih srednje velikih in ponekod tudi večjih plazov.	Potrebne so številne dodatne izkušnje in znanja ter podrobno poznavanje lokalnih razmer pri presoji pred plazovi varnih območij, ki so zelo omejena. Izogibajte se gibanju prek strmejših pobočij in grap (žlebov) ter njihovih podnožij in zavetrnih strani vzpetin.
3 - zlatna		Na številnih, dovolj strmih pobočjih je le slabo do zmerno stabilna.	Že pri manjši dodatni obremenitvi na pobočjih, ki so v Poročilu posebej izpostavljena. V nekaterih razmerah je možno lokalno tudi spontano proženje srednje velikih in posamično tudi velikih snežnih plazov.	Potrebne so nekatere dodatne izkušnje in znanja pri presoji pred snežnimi plazovi varnih območij, ki so že delno omejena. Upoštevajte tudi nevarnost snežnih plazov na potencialno ogroženih območjih
2 - zrna		Na posameznih, dovolj strmih pobočjih je samo zmerno stabilna (ta območja so v Poročilu posebej opredeljena in opisana), drugod pa sorazmerno stabilna.	Predvsem na v Poročilu posebej izpostavljenih pobočjih pri velikih dodatnih obremenitvah (npr. hoja ali smučanje posameznika ali skupine prek takega pobočja, teptalec snega, ipd.). Obsežnejših spontanov plazov še ne pričakujemo.	Glede na upoštevanje in poznavanje lokalno bolj izpostavljenih območij, so razmere na splošno še dovolj varne. Opozorila upoštevajte predvsem na večjih strminah in na pobočjih, katerih podrobnosti so v Poročilu še posebej izpostavljene (orientacija, višinski pas, idr.).
1 - majhna		Na večini pobočij je snežna odeja sorazmerno stabilna.	Samo na zelo redkih strmin pobočjih in predvsem ob dodatni obremenitvi; možni so zgolj majhni spontani snežni plaziči in osipi.	Na splošno varne razmere, potrebna je običajna previdnost.

- KAKŠNE so okoliščine na kraju nesreče (pomembno v primeru helikopterskega reševanja),
- KAKŠNO pomoč potrebujete.
- Na pomoč lahko pokličete s pomočjo mobilnega telefona, UKV radijske postaje, ki se nahajajo v planinskih kočah, ali preko sistema SAPOGO, ki je nameščen na nekaterih planinskih kočah.

Kaj naj bo v vsaki torbici prve pomoči:

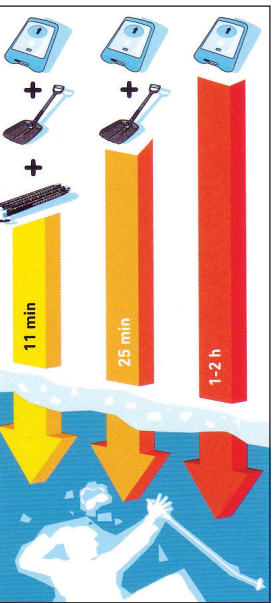
- par ali dva zaščitnih rokavic,
- prvi povoj,
- večji in manjši raztegljiv povoj (krep povoj),
- nekaj obližev (zelo priporočljivo je imeti nekaj obližev Steri strip, s katerimi lahko zalepimo globljo rano),
- sterilna gaza,
- lepilni trak,
- trikotna ruta,
- škarje ali nož,
- piščalka,
- protibolečinsko zdravilo, ki se ga dobi brez recepta (npr. Lekadol, Nalgesin S),
- astro folija.

Lavinski trojček omogoča hitro lociranje in izkopavanje ponesrečenca v plazu. Sestavljen je iz lavinske žolne, lavinske sonde in lavinske lopate.



Seznam obvezne opreme

- ✓ LAVINSKA ŽOLNA (s tremi antenami) za grobo določanje lege ponesrečenca.
- ✓ LAVINSKA SONDA za fino določanje lege ponesrečenca.
- ✓ LAVINSKA LOPATA za hitro in učinkovito izkopavanje.
- ✓ ČELADA za zaščito glave pred udarci ob trd sneg, tla, skale, drevesa in ostale ovire.
- ✓ PRVA POMOČ in BIVAK VREČA.
- ✓ MOBILNI TELEFON (v Evropi klic na številko 112/ZDA 911) s polno baterijo. Svetujemo, da je mobilni telefon med turo izklopljen zaradi varčevanja baterije.



Čas izkopavanja zasutega z uporabo plazovnega trojčka. (Vir: Safety Academy Guide Book, Ortovox, 2012)

Pomembno:

Življenje zasutega prijatelja bomo lahko rešili SAMO z uporabo plazovnega trojčka. Že pred turo pa moramo znati pravilno uporabljati lavinsko žolno, lavinsko lopato in sondo!

PLANINSKA ZVEZA SLOVENIJE
ALPINE ASSOCIATION OF SLOVENIA
SPD 1894

Pozor, snežni plaz

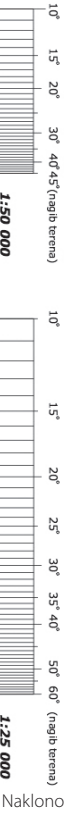
Kratka navodila za varnejše obiskovanje gora v zimskem času

Foto: Miha Pavšek

Opozorila:

Kratka navodila ne morejo preprečiti nesreče v gorah in so namenjena razumevanju tveganja obiskovanja gora v zimskem času.

Svetujemo, da se na vsako turo dobro pripravite in pridobite čim več potrebnih informacij o načrtovani turi. Predlagamo, da se včlanite v planinsko društvo, kjer boste pod vodstvom izkušenih vodnikov PZS in inštruktorjev pridobili osnovno znanje za varnejše obiskovanje gora.



Snežni plaz

Snežni plaz je pojav, pri katerem se na strmem pobočju del snežne odeje loči in plazovina drsi, teče ali se kotali po pobočju navzdol, dokler ne izgubi vse gibalne energije in se ustavi.

Plazovi so posledica dejavnikov, ki nastanejo zaradi:

- Povečane teže snežne odeje (dodatno sneženje ali dež).
- Taljenja snega, ki je posledica sončevih žarkov ali otoplitve.
- Sreženja (globinski srez, površinski srez).
- Klože.

Plazovi so posledica zunanjih vplivov, kot so:

- Dodatna obremenitev zaradi padajočega kamenja, ledu ...
- Obremenitev zaradi človekove dejavnosti, smučanja, hoje ...

Vsi ti dejavniki vplivajo na spremembo sil v snežni odeji, predvsem na silo teže. Posledično snežna odeja nestabilne sestave zdrsne v ugodnejši stabilni položaj.

Vrste snežnih plazov

Glede na vlažnost snega in sprijetost snežne odeje ob sprožitvi ločimo 4 vrste snežnih plazov:

- plazovi suhega nesprijetega snega,
- plazovi suhega sprijetega snega,
- plazovi mokrega nesprijetega snega,
- plazovi mokrega sprijetega snega.

Dejavniki, ki vplivajo na proženje plazov so:

Razmere

- količina novozapadlega snega,
- sneženje z močnim vetrom (snežni nanosi, klože),
- hiter porast temperature (povečana nevarnost proženja snežnih plazov),
- slaba vidljivost (nerazpoznavnost nevarnih mest za proženje plazov),



- majhna ali zmerna stopnja nevarnosti plazov,
- modne ture (pogosto obiskana območja).

Teren

- prepadna območja,
- naklonina med 20° in 50°,
- usmerjenost pobočja na SZ, S ali SV, kjer je preobrazba snega zaradi senčnosti najbolj počasna,
- zameti v zavetnih legah,
- gladka podlaga (trava),
- zmerno strma pobočja < 30°,
- pobočja pod meno,
- razgibana, razčlenjena območja,
- spust/vzpon po grebenu.

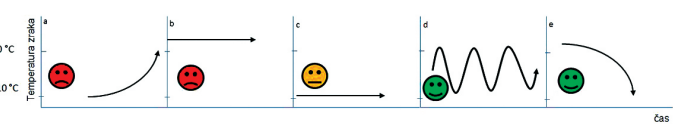
Človek



- nepremišljenost ("Meni se pa ne more nič zgoditi"),
- nezanesljivi udeleženci ture, ki se ne držijo dogovorov,
- skupine, večje od štirih oseb,
- izčrpanost, padci na snežni podlagi in s tem večja obremenitev nanjo,

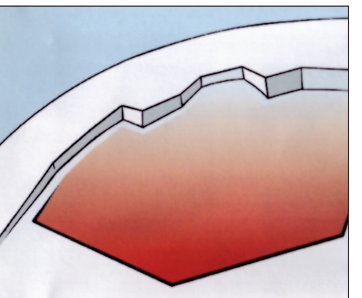


- majhna skupina,
- izkušnost posameznika,
- dobro načrtovanje in spremljanje stanja nevarnosti proženja snežnih plazov.



Vpliv temperature na stabilizacijo snežne odeje. a) nenadna otoplitev poveča nevarnost proženja plazov, b) pri temperaturah nad 0 °C se snežna odeja počasi destabilizira, c) daljše obdobje hladnega vremena (-5 °C do -10 °C) ohranja trenutno nevarnost proženja snežnih plazov, d) nihanje temperature okoli 0 °C stabilizira snežno odejo, e) občutna ohladitev zmanjša nevarnost plazov. (vir: Bergsport Winter, SAC)

Novi sneg + veter = kloža!

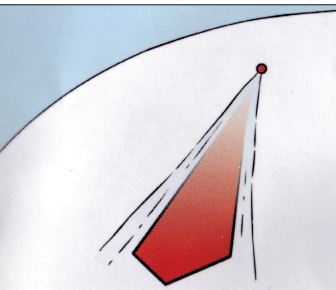


Kložasti plaz
(Vir foto: Achtung Lawinen, DAV 2011)

Ti plazovi so posledica različne trdnosti posameznih plasti v snežni odeji, še posebno, če se je med dve plasti vrnil plovni sneg - globinski srez. Spreminjanje temperature in vlažnosti zraka v času sneženja ter prenašanje snega zaradi vetra v času sneženja in po njem so razlogi za te razlike v gostoti plasti v snežni odeji, globinski srez pa nastaja v jasnem, suhem in mrzlem vremenu.

Najlažje prepoznamo od vetra zbit sneg na privetnih pobočjih, kjer je veter ledene kristale zbil skupaj. Včasih je sneg zbit tako močno, da se nam vanj niti peš ne ude. V zavetnih legah pa veter odlaga močno spremenjene kristale, ki niso več podobni snežinkam, ampak bolj kroglicam, zato ima tak sneg tudi večjo gostoto, a zelo majhno trdnost. Zaznamo ga kot gost, nesprijet sneg, v katerega se peš in na smučeh udremo, ob smučanju pa je podoben pršiču ("težak pršič").

Različno goste plasti se pogosto močneje držijo same sebe (tudi na površini več 10 m2) kot plasti pod seboj, zato se obnašajo kot togo,



Plazovi nesprijetega snega
(Vir foto: Achtung Lawinen, DAV 2011)

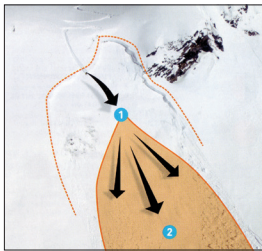
ravni ali cik-cak črti in je pravokotno na podlago, po kateri se plaz spelje. Take plazove lahko sprožimo tudi na daljavo, saj v nevarnih primerih pobočje "čuti" našo težo več 10 m daleč. Najpogostejše naklonine pobočja za kložasti plaz so med 30° in 45°.

Za **plazove nesprijetega suhega ali mokrega snega** je značilno, da se trgajo v eni točki. Plazovi suhega snega se trgajo v trdi zimi med sneženjem ali po njem pri nizkih temperaturah, običajno na naklonih, večjih kot 40°. Pri plazovih nesprijetega snega je pomembno, da so znaki za nevarnost opazni brez prereza snežne odeje.

Plazovi vlažnega sprijetega snega se pojavljajo, ko se na stiku med snežno odejo in tlemi ali pa le med dvema plastema v snežni odeji nabere tanka plast vode. Običajno se to zgodi ob spomladanski odjugi, ko se snežna odeja prepoji z vodo in voda z vrha snežne odeje seže v njeno globino, v sezonah, ko zelo zgodaj v sezoni pade veliko snega, pa se lahko voda pri tleh nabere zaradi ogrevanja in taljenja od spodaj. Snežna odeja je ob tem lahko še vedno suha, temperatura zraka pa krepko pod lediščem. Vodna plast povzroči drsenje snežne odeje nad sabo, ki je lahko sprva zelo počasno (nekaj mm ali cm na dan), ob nenapovedljivem trenutku pa se poveča in zdrsne kot običajen plaz mokrega snega. Če ob drsenju s seboj odnaša vso snežno odejo do tal, takemu plazu pravimo "talni plaz". Potovalna hitrost takih plazov je majhna v primerjavi s plazovi suhega snega, zaradi velike teže pa imajo taki plazovi rušilno moč.

Iskanje zasutega v plazu s pomočjo plazovne žolne

V primeru, da smo očividec nesreče v plazu, takoj označimo točko, kjer smo osebo zadnjič videli (1). Ohranimo mirno kri, preverimo situacijo in pričnemo s iskanjem. Če nas je več, en član takoj pokliče pomoč na številko 112. Vsi ostali postavijo svoje plazovne žolne na iskanje. Območje iskanja se prične NAD točko



Vir fotografij: Safety Academy Guide Book, Ortovox, 2012

(POD točko v primeru zasutja zadnjega udeleženca), kjer smo osebo zadnjič videli in nadaljuje v smeri navzdol (navzgor).

POPOZORILO: Pomembno je, da poskrbimo za svojo varnost in varnost ostalih udeležencev. Član, ki je poklical pomoč, postane opazovalec in v primeru ponovnega plazu takoj na to opozori udeleženca pri iskanju zasutega.

Najprej preiščemo plaz z opazovanjem in iščemo možne predmete (palice, smuči, dele nahrbtnika ...) ali dele telesa, ki gledajo iz snežne odeje. Hkrati s plazovno žolno iščemo prvi signal.

POMEMBNO: Obvezno izklopimo vse ostale elektronske naprave, ki motijo signal in elektroniko plazovne žolne!

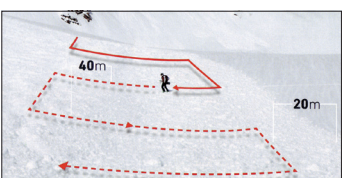
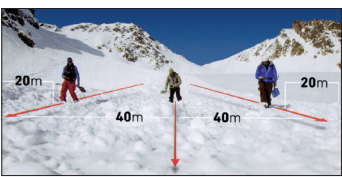
Glede na število udeleženecv plazovino preiskujemo paralelno z medsebojno razdaljo 40 metrov ali v ključu, v primeru, da smo sami.

Grobo iskanje

Sodobne, digitalne plazovne žolne s tremi antenami bodo pokazale točno smer zasutega v plazu. Potrebno je slediti puščici na digitalnem zaslonu. Hkrati je viden tudi numerični zapis števila enot oddaljenosti od zasutega v plazu.

Fino iskanje

Ko smo od zasutega oddaljeni približno 2–3 enote, ki nam jih sporoča plazovna žolna, napravo približajmo snežni odeji in s križnim iskanjem določimo najmanjšo oddaljenost (najmočnejši signal) od zasutega. Najmanjša oddaljenost je enaka globini zasutega v plazu. Označimo jo s plazovno lopato.



Sondiranje (natančno lociranje zasutega)

S sondiranjem pričnemo pri zapičeni lopati in nadaljujemo krožno v smeri navzven. Razdalja med posameznimi vbodi naj ne presega 30 cm. Vedno sondiramo pravokotno in ne navpično na snežno odejo.

POMEMBNO: Pri sondiranju vedno nosimo rokavice, saj nasprotno segrevamo sondo, zaradi česar se bo na njej začel nabirati led in bo postala neuporabna. Skušamo čim manj hoditi po sondiranem snegu, da ne podremo žrtvinega zračnega žepa.

Izkopavanje

S plazovno sondo določimo globino zasutja in s kopanjem pričnemo nižje od ponesrečenca (1) v obliki črke V. V primeru, da pri izkopavanju sodeluje več reševalcev, prvega menjamo na 1 minuto. Na fotografiji prvi reševalec seka bloke snega, drugi jih odmeta, tretji pa čisti sneg stran od prvih dveh in s tem sprošča pot.

ZANIMIVOST:

Izkopavanje zasutega je časovno najdaljši del reševanja. Iskanje z žolno poteka 2–5 min, sondiranje do 2 min, čas kopanja pa je močno odvisen od globine žrtve. Pri zasutemu želimo najprej priti do glave, da mu očistimo dihalne poti. Za 1 m globine potrebujemo z žolno, lopato in sondo do 11 min. Če uporabljamo samo žolno in lopato, se ta čas poveča na 25 min. V primeru, da imamo samo žolno, pa potrebujemo tudi do 2 uri, da pridemo do zasutega. Da odkopljemo ponesrečenca v celoti, moramo prekopati približno 3–4 m³ snega (1–1,5 t snega!). Zato je zelo pomembno, da izkopavamo premišljeno in načrtovano.

Pripravil: Matjaž Šerkezi, strokovni sodelavec PZS
Strokovni pregled: Dušan Polajnar, Jaka Ortar, Klemen Medja in Franc Kadiš.
Jezikovni pregled: Zdenka Mihelič
Oblikovanje: Emil Pevec
Zgibanka je nastala s sodelovanjem GRZS.
Planinska zveza Slovenije, 2013 (ponatis 2015)



Metoda 3 x 3

Metoda 3 x 3 - ocenjevanja tveganja na turi (Vir: Bernik, D.: Ocenjevanje tveganja pred snežnimi plazovi, GRZS)

Metoda 3 x 3 je opomnik, ki nam služi kot pomoč pri načrtovanju ture do trenutka, ko se moramo odločiti, ali začeti oziroma ali nadaljevati turo ali ne. Postavimo si vprašanje: GREMO ali NE GREMO?

3 FILTRI	3 KRITERIJI	SNEG / VREME	LASTNOSTI TERENA	LJUDJE	
REGIJSKI FILTER: Načrtovanje ture in možnih alternativnih poti in variant.	• Oцени nevarnosti plazov na območju, kamor nameravamo (pri dežurnem meteorologu se pozanimaj o aktualnih razmerah). • Preveri vremensko napoved. • Pozanimaj se pri poznavalcih.	• Preglej teren na karti 1 : 25.000. • Ali obstajajo zadnje fotografije (splet)? • Ali teren poznaš od prej?	• Koga pričakuješ na turi? • Koliko znanja in izkušenj ima? • Kdo vodi turo?	Informacije v tej vrsti pridobimo PRED turo. Na podlagi informacij bomo turo načrtovali.	Torej: v tej fazi OCENJUJEMO.
OBMOČNI FILTER: Vidno območje – izbira najboljše poti na območju do koder nam seže pogled.	• Kakšne so splošne snežne razmere? • Ali je veter delal zamete, opasti, klože? • Kakšne so bile temperature v zadnjih dneh? • Koliko novega snega je zapadlo? • Ali so kakšne druge posebnosti?	• Na območju preveri, ali držiš informacije, ki si jih prodobil pred turo: naklon terena, ali je kdo tam že smučal, usmerjenost terena ...	• Kdo točno bo na turi? • Ali imajo vsi plazovne žolne? • Koliko časa bo tura trajala? • Ali smo o turi koga obvestili in mu pustili načrt ture? • Ali bodo na tem območju še druge skupine?	Informacije v tej vrsti pridobimo in obdelamo tik pred turo, preden se podamo na pot.	V tej fazi torej: PONOVRNO PREVERIMO in OVREDNOTIMO pridobljene informacije.
LOKALNI FILTER: Razmere kjer se trenutno nahajamo – kje npr. prečkati pobočje pred nami.	• Koliko je snega in kakšen je? • Ali je oziroma je bilo pobočje obsevano s soncem? • Kakšna je sestava snežne odeje (npr. preveri z metodo CT)? • Ali morda veš, kakšna je konfiguracija tal pod snegom? • Ali opaziš kakšne nepravilnosti na/v snežni odeji?	• Kakšen je naklon v smeri našega gibanja? • Ali lahko pričakuješ klože?	• Kakšen je teren nad nami (uravnava, stena, grapa, greben, kakšen je naklon)? • Ali je opazovano pobočje že presmučano – ali so vidne sledi? • Kakšno je stanje v naši skupini – ali so ljudje utrujeni, ali upoštevajo navodila vodje, kakšen je njihov način in tehnika gibanja (smuči, krplje ...)? • Kolikšna je medsebojna razdalja med gibanjem? • Ali obstaja boljša varianta od načrtovane? • Ali smo kaj pozabili?	Na osnovi informacij, opazovanja in premisleka v tej vrsti sprejemamo odločitev ali GREMO ali NE GREMO.	

Več o nevarnostih snežnih plazov se lahko naučite v okviru planinskih društev in Planinske zveze Slovenije.

Metoda STOP or GO

Ena od bolj poznanih in uporabnih izpeljank iz metode 3 x 3 je metoda STOP or GO, ki jo je vpeljal Michael Larcher. Metoda je razdeljena na tri dejavnike:

- Kaj naredimo doma.
- Kaj naredimo pri vzponu.
- Kaj naredimo pri smučanju oz. sestopu.

Doma naredimo podroben načrt ture, na turi pa s kontrolno listo preverjamo dejansko stanje snežne odeje in naklonino območja, kjer se gibljemo. Kriterija sta razdeljena na vzpon in spust (smučanje). Pomembna podatka sta stopnja nevarnosti proženja snežnih plazov in naklonina pobočja (primer: pri 3. stopnji nevarnosti snežnih plazov se moramo izogibati območij z naklonino več kot 35°).

Načrtovanje	Vzpon	Smučanje
• Poročilo o nevarnosti plazov – poznavalci. • Preučiti karto poti. • Vodniška literatura. • Osebna oprema – plazovna žolna, lopata, sonda, prva pomoč, bivak vreča, GSM/radijska postaja. • Vremenska napoved. • Velikost skupine prilagojena cilju. • Znanje udeležencev. • Ustrezna oprema.	• Kontrola plazovnih žoln. • Razmik med udeleženci 10 m nad 30° naklona. • Vreme in vidljivost. • Tekoča (sprotna) orientacija. • Izbira tempa in počitkov prilagojena skupini.	• Razmik pri smučanju 30 m. • Posamično nad 35° naklona. • Jasna komunikacija, izbira smučine, razmik med smučarji. • Vreme in vidljivost. • Orientacija na terenu. • Skupina ostaja skupaj.

Na končno odločitev o poteku ture vplivajo dejavniki, kot so: stanje novega snega, morebitni sveži plazovi in otoplitve. V primeru, da na katerokoli vprašanje odgovorimo z DA, moramo odgovorno razmisliti o nadaljnjem poteku ture.

Kontrola 1: Stopnja nevarnosti snežnih plazov in naklon pobočja				
Stopnja 1	Stopnja 2	Stopnja 3	Stopnja 4	Stopnja 5
	pod 40°	pod 35°	pod 30°	Odpovedati se turi
Kontrola 2: Nevarnosti				
Zaznamo	Presodimo	Ukrepi		
Močna odjuga?	Ali je odgovor na katero trditev DA?	DA: STOP		
Nova debela snežna odeja?		Izogibajmo se pobočja! Prekinimo turo!		
Sveži plazovi?		NE: GO		
Pokanje snežne odeje?				